

אָמָא טְלִי

מְלָכִי וְיוֹסֵי מְגָלִים חַוִּיּוֹת מְתוֹקוֹת וּמְרַגְשׁוֹת...
וְהַכֹּל קָשׁוּר לְאִמָּא...

סְפּוּרִים מְעוֹלָמִם שֶׁל יְלָדִים
שִׁישְׁמָשׁוּ כְּלִי עֶזֶר אִינְטֶרְאַקְטִיבִי
לְחִזּוּק הַקָּשֶׁר הַמְשֻׁפָּחֵתִי בֵּין כָּל אִם לִילְדָהָ
בְּמִתִּיקוֹת וּבְנֵעִם

מאת: הרב אברהם אוהיון

עריכה: הרב שאול עובדיה פתיה
ציירה: אביגיל כהן

ציורים:

אביגיל כהן

עריכה:

שאול עובדיה פתיה

עריכת לשון:

שולה יעקובסון

ניקוד והגהות:

יהודית הירשמן

הגהות:

דוד ורפאל אוהיון

הגהות והגהות ניקוד:

נעמי פרבשטיין

עיצוב עטיפה ושערים:

אסתר גרינבוים

עימוד ועיצוב גרפי:

אסתר גרינבוים

© כל הזכויות שמורות
לדני ספרים הוצאה לאור 2002

ת.ד. 349 קרית גת
טל' 08-6812225
פקס: 08-6882359

אין להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים
ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני
או מכני לרבות צילום והקלטה
ללא אישור בכתב מהמוציא
נדפס בישראל תשע"ב

Printed in Israel

טלפון המחבר אברהם אוהיון:

050-4164-500

02-656-9999

תוכן העניינים

9 אין כמו אמא בעולם - עצמאות מבוקרת

כל ילד רוצה להרגיש "גדול". הרגשה זו היא העומדת בבסיס תהליך הגדילה של כל ילד וילדה. עלינו, כהורים, להיות מודעים לה ולדעת כיצד להתמודד עמה.

הדרך הנכונה היא לאפשר לילד עצמאות מבוקרת, כלומר להעניק לו מרחב פעולה שבו יוכל לבחון את יכולותיו ואת מגבלותיו, ובד בבד עם זאת לעקוב אחריו ממרחק, כדי להיות בשבילו כשהוא חווה כישלון. במקרה של כישלון, על ההורים, מצד אחד - לעודד את הילד, ומצד שני - לנצל את שעת הכושר כדי להעמיד אותו בנועם על יכולותיו.

15 יום הולדת לאמא - יחס נכון לעולם המושגים של ילדינו

לעתים נדמה לנו, ההורים, שעולם המושגים של ילדינו מעוות ושגוי ביותר. מושגים כמו זמן, אחריות, פרופורציות וראייה לטווח ארוך, נראים כלא קיימים לדידם.

אסור לנו להיבהל מכך. זוהי תופעה טבעית אצל ילדים, שעולמם שונה בתכלית מעולמם של מבוגרים. עלינו להביט תמיד אל כוונותיו של הילד ולא אל תוצאות מעשיו. תפקידנו, כהורים, לנווט ברוגע את ילדינו ולהעמידם על סולם הערכים והמושגים הנכון והראוי. בשיח רגוע ננחיל לילדינו יכולת ראיית הנולד ונלמד אותם כיצד להגשים כוונות טובות בלי לגרום צער או נזק. בכל מקרה, חשוב שתגובתנו לא תלווה בכעס או בהחמצת פנים אלא במבט אוהב ובתחושת אמון.

21 אחותי הקטנה - התמודדות עם קנאה בין אחים

קנאה בין אחים היא תופעה המצויה בכל בית בריא. היא נובעת מסיבות רבות שאין כאן המקום לפרטן.

בדרך כלל, הולדת אח או אחות מעצימים את הקנאה אצל ילדים. הדרך להתמודד עם קנאה זו היא לשתף את הילד המקנא בתהליך קבלת האח הקטן. הדרך הפשוטה לעשות זאת היא "לבקש" מהילד לאשר את כניסת התינוק לבית, לשתף אותו בשמחה ואף להיעזר בו בטיפול בתינוק ובהשגחה עליו - בצורה מושכלת ובאחריות, כמובן. במקרים קיצוניים יותר, נוכל לגרום לילד לחוש בחסרונו של התינוק הקטן. בעקבות זאת יפעמו בקרבו רגש האהבה ורגש הקנאה, ואנו נעודד אותו להכריע ביניהם, לטובת הצד החיובי, כמו שעשתה אמא של מלכי.

27 בזכות נרות שבת - לחוש את הזולת

הילד מטבעו היא יצור אגוצנטרי, הרואה את עצמו במרכז היקום כולו, ואת סביבתו כיצירה שנועדה לטובתו ולתועלתו. הדבר בא לידי ביטוי כבר במילים הראשונות שהוגה הפעוט: "שלי, שלי".

תפקידנו כהורים לגרום לילד, שבקרבו פועמים רגשות עזים ונקיים, לחוש את הזולת, את צרכיו ואת חסרונותיו. מובן שהדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא באמצעות חוויה ולא באמצעות לימוד גרידא.

אמא של מלכי השכילה לנצל את שעת הכושר ואת האווירה החגיגית של הדלקת הנרות, כדי לגרום לבתה חוויה ועונג של ממש בתפילה על תינוק זה, שאף אינו בן משפחתה.

33 אמא תעשה בשבילי הכול - הנתניה הנכונה

כהורים, אנו מוצאים את עצמנו פעמים רבות דוחים את ילדינו באמירות כמו "לא עכשיו, חמודי", "אני עסוקה, אחר כך". עלינו להקפיד לעמוד במילתנו משתי סיבות חשובות: האחת, כדי שהילד לא יאמץ את דפוס התנהגותנו - ולא יעמוד בהבטחותיו. השנייה, כדי שהילד לא יחוש שהוריו אינם אוהבים אותו אלא דוחים אותו בתירוצים שונים.

אמא של מלכי הרוויחה רווח נוסף בכך שהעניקה לבתה עזרה וסיוע, אף שלא הבטיחה לה מאומה. היא הביעה בכך אהבה עזה לבתה וחזקה את הקשר שביניהן.

39 הבובה של אמא - חפצי מעבר

פעמים רבות אנו נדרשים לנתק את הילד מדבר מה האהוב עליו - מוצץ, שמיכה בלה, בובה או צעצוע שאינו הולם את גילו.

הדרך הנכונה לעשות זאת אינה למשוך את הילד כלפי מעלה תוך התעלמות מתחושותיו וממאוויו "הילדותיים והקטנוניים", אלא בדיוק להפך! עלינו להקפיד ליצור לו תחליף הגון והולם, שירפד את הניתוק וימנע משקעים.

התחליף אינו חפץ מוחשי דווקא. הוא עשוי בהחלט להיות גם משהו מופשט המעניק את החוויה בדמיונו של הילד על ידי תחושה מחודשת, מרעננת וערבה, כמו שעשתה אמא של מלכי, בסיפור שלפנינו.

איין פֿמו אמא בעולם

ביום ראשון בבקר קמה מלכי מהשנה, ורעיון מענין
עלה במוחה.
"היום אהיה פמו אמא! אני כבר לא ילדה קטנה! אני
ממש ממש גדולה."
מלכי קמה מהמטה, בשקט בשקט התלבשה בעצמה, ואז
הלכה לחדר של אמא, נעלה את הנעלים של אמא וחבשה
על הראש את הכובע של אמא.

45 לא כדאי לריב - התמודדות עם מצבי חברה

פרק חשוב בתהליך גדילתו של הילד הוא דרך התמודדותו עם מצבי חברה לא נעימים. זה קורה גם בבית, אך בעיקר בכיתה ובחצר. הילד שב פגוע, כעוס וחסר מצב רוח, מפני שלא שיחקו אותו, מפני שהרביצו לו, מפני שפגעו בו וכדומה.
לא מן החכמה להסתפק בניחום הילד ובמחיית דמעותיו, שכן תגובה זו אינה מכשירה אותו להתמודד כראוי, והיא אף עלולה להחליש אותו.
משימתנו העיקרית במקרים אלו היא לפתח את יכולותיו של הילד להתמודד נכון עם חברים וחברה, להעניק לו יכולת ניתוח מצבים וללמד אותו למקם את עצמו בצורה נכונה בין החברים.

53 יוסי מכין הפתעה - יחס נכון להבעת אהבה

ילדים הם יצורים מלאי חום ורגש, והם חפצים להביע את אהבתם כלפינו, ההורים, בדרכים שונות ומגוונות.
לעתים איננו מבינים זאת מיד, בפרט אם ילדינו בוחרים להביע את אהבתם בדרך בלתי מקובלת, אך אם נשכיל להתבונן פנימה, אל הכוונה העומדת מאחורי המעשה, נוכל ליהנות הנאה טהורה מכל הבעה שכזו.
חשוב גם שנזכור להביע את תודתנו ואת רגשותינו כלפי ילדינו. בכך לא רק נספק מענה לציפיתם הנרגשת לתגובתנו, אלא גם נלמד אותם להיות יצורים מכירי טובה.

59 יוסי לומד לשמוע בקול אמא - לכל דבר יש מחיר

כאשר ילדים אינם שומעים בקול ההורים, לעתים יש צורך להענישם מיד, אולם לעתים יש לתת לילד להבין בעצמו את ההשלכות של מעשיו.
זה דורש זמן, סבלנות והתבוננות למרחק, אולם זה משתלם ומשמעותי הרבה יותר מענישה מיידית. כאשר ילד מבין בעצמו שהוא-הוא הגורם רע לעצמו בכך שאינו שומע בקול הוריו אוהביו - הדבר נחרת בלבו ומחולל את השינוי המיוחל.
גישה זו גם גורמת לילד לזהות את הוריו כמקור סמכות אמיתי, ולא כמקור כוח רודני, ובכך היא מביאה אותו לרצות לשמוע בקולם.

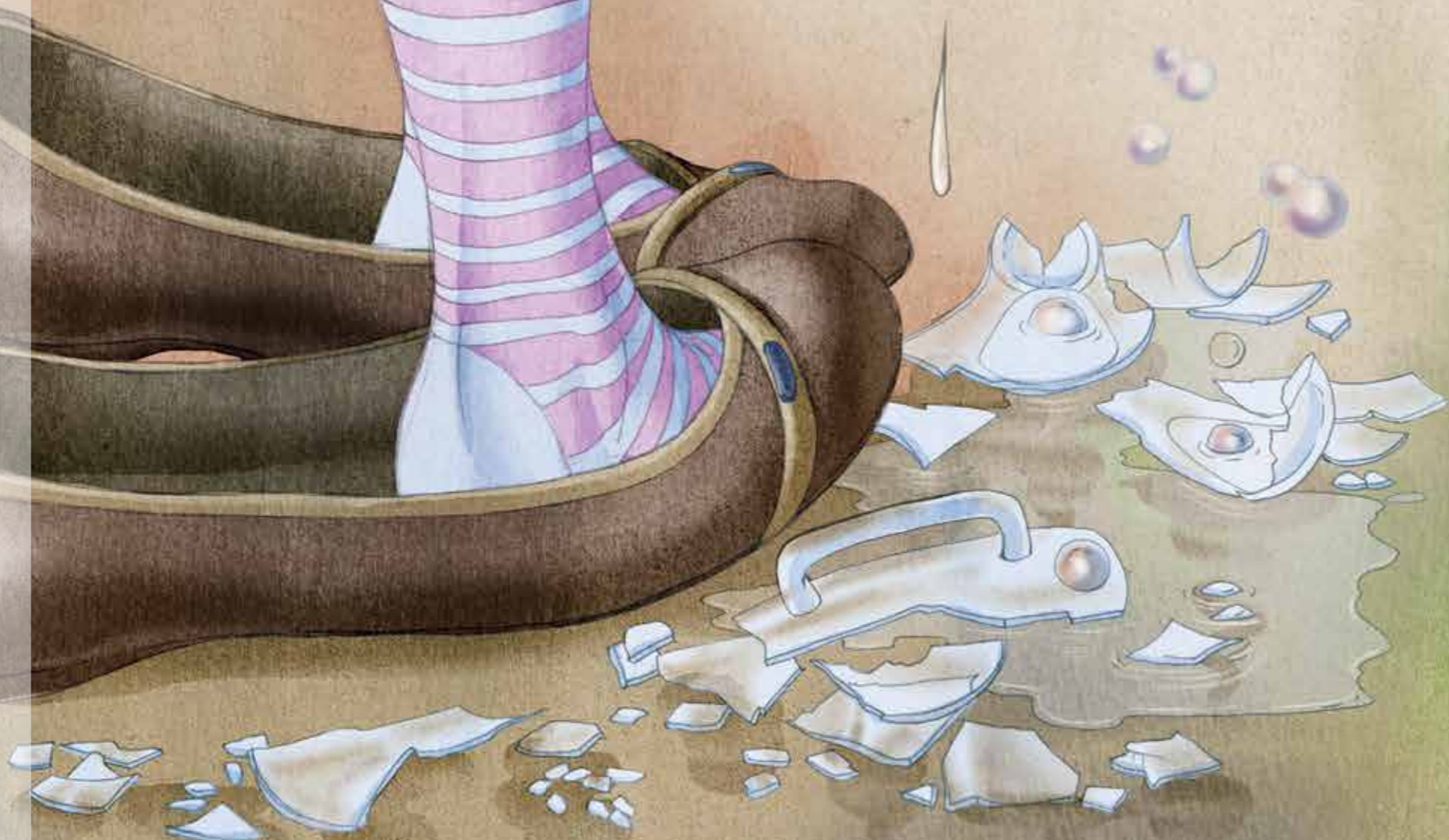
65 יוסי מתגבר ומספר - השיפה נכונה ונכונות לתקן

כל ילד שומר בלבו סודות כמוסים שחשוב שאנו, ההורים, נדע אותם. עלינו להיות ערניים לסימני מצוקה המאותתים שהילד מסתיר דבר מה שחשוב שנדע, אולם כאשר אנו מזהים אותם, לא בחכמה ננהג אם נלחץ על הילד וננסה לשכנע אותו לספר. הדרך הנכונה, היעילה והנבונה היא לגרום לילד בעקיפין לשפוך את אשר על לבו. יש לעשות זאת בביטחון גמור, כמו שעשתה אמו של יוסי, על ידי שסיפרה לו סיפור שנגע בנקודה הרגישה שהסתיר.
נוסף על כך, עלינו להיות מוכנים להציע לילד אפשרות לתיקון מעשיו, בכוחותיו. ילד שנכשל במעשה כלשהו, משתוקק לחוות חוויה מתקנת, ועלינו לספק לו אותה. הדבר יכול להיעשות באמצעות בקשת סליחה, בכתב או בעל פה, על ידי תשלום מכיסו תמורת הנזק שעשה, וכן על זו הדרך.

לְקַבֵּל שׁוּם עֲזָרָה. הִיא רָצְתָה לְמַזְג בְּעֵצְמָה אֶת הָאֶכָל לְצַלְחַת.
אָמָא לֹא אָמְרָה מְלָה.
"אֲנִי אָמָא! אֲנִי אָמָא!" שָׂרָה מְלָכִי לְעֵצְמָה גַם כְּשֶׁהִשְׁמָלָה
שָׂלָה הִתְלַכְלָכָה...
גַּם אַחַר כֵּן רָצְתָה מְלָכִי לְשִׁטֹּף אֶת הַכֵּלִים, בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁאָמָא
עוֹשָׂה.

אַבֵּל אוֹיָה, כּוֹס
הַזְכוּכִית הַגְּבוּוּהָ הַחֲלִיקָה
מִיָּדָה וְהִתְנַפְּצָה בְּרַעַשׁ עַל
הַרְצָפָה!

"מָה קָרָה, מְלָכִי חֲמוּדָה?" שְׂאָלָה אָמָא בְּחִיוּוֹ, "הֲאִם הַחֲלִטָּה
לְהִתְחַפֵּשׁ לְאָמָא?"
"לֹא, חֲמוּדָה!" עֲנָתָה מְלָכִי לְאָמָא, בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁאָמָא עוֹנָה,
"לֹא הִתְחַפֵּשְׁתִּי. הַיּוֹם אֲנִי אָמָא, אָמָא מִמָּשׁ! אֲנִי כָּבֵר לֹא יִלְדָה
קִטְנָה, וְאֲנִי בְּכָלֵל לֹא צְרִיכָה עֲזָרָה."

אָמָא הַבֵּיטָה בְּמְלָכִי וְחִיכָה
לְעֵצְמָה, וּבְשִׁקֵּט אָמְרָה:
"נִפְלָא, מִמָּשׁ נִפְלָא. הַיּוֹם
תְּהִי אָמָא קִטְנָה."
כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הָאָרוּחָה -
לֹא הִסְפִּימָה מְלָכִי

מלְכִי כָּבֵר לֹא הִיָּתָה כָּל כּוֹן שְׂמִיחָהּ. הִיא אָפְלוּ הִיָּתָה קֶצֶת
עֲצוּבָה. אָבֵל הִיא בְּשׁוּם פָּנִים וְאִכּוֹן לֹא וּתְרָה. "אָנִי אִמָּא! אָנִי
כָּבֵר גְּדוּלָּה!" הִתְעַקְּשָׁה, כְּשֶׁהִכּוּבַע שֶׁל אִמָּא לְרֹאשָׁהּ.

וּבְמִשְׁוֹ כָּל הַזְּמַן עָמְדָה אִמָּא מֵהֶצֶד, חִיכָה וְשִׁתְקָה, וְהִמְתִּינָה
בְּסִבְלָנוּת עַד שֶׁמְלָכִי תָבִין שֶׁהִיא עֲדִין קִטְנָה...

אַחַר הַצְּהָרִים בְּקִשָּׁה מְלָכִי לְתִלּוֹת כְּבִיסָה, וּכְשֶׁאִמָּא הִצִּיעָה
לָהּ אֶת עֲזָרְתָה - הִיא מְשַׁכָּה בְּכִתְפֶיהָ, "לֹא וְלֹא!" אָמְרָה, "אָנִי
כָּבֵר גְּדוּלָּה!" אִמָּא לֹא נִסְתָּה לְשַׁכְנַע, וּמְלָכִי נִסְתָּה לְתִלּוֹת
אֶת הַבְּגָדִים, אָבֵל אוֹי, זֶה הָיָה לָהּ קִשָּׁה מְאוּד, הִיא מִמֶּשׁ לֹא
הִצְלִיחָה לְהַבִּין מֵאִיזָה צֵד תּוֹלִים אֶת הַחֲלָצוֹת, וְאִיךְ מַחְזִיקִים
עַל הַחֶבֶל אֶת הַמַּגְבוֹת הַכְּבִידוֹת...

גַּם כְּשֶׁמְלָכִי בְּקִשָּׁה לְהַכִּין בְּעֶצְמָהּ שׁוּקוֹ, וּמַחְצִית מִתְכוּלֹת
הַכּוֹס נִשְׁפָּכָה עַל הַשִּׁישׁ - לֹא אָמְרָה אִמָּא דָּבָר. מְלָכִי חֲשָׁקָה
שְׂפָתַיִם, וּבְדַמְעוֹת שִׁתְתָה חֲצִי כּוֹס שׁוּקוֹ...

וְאִזּוּ הִגִּיעָה שְׁעַת הַהִשְׁכָּבָה וּמְלָכִי רָצְתָה לְהִתְקַלַּח בְּעֶצְמָהּ.
הִיא חִפְפָה אֶת רֹאשָׁהּ בְּלִי שׁוּם עֲזָרָה, וְאִזּוּ הִשְׁמִיעָה צְעָקָה:
"אִמָּא! בּוֹאִי תַעֲזְרִי לִי! נִכְנַס לִי סִבּוֹן לְעֵינַיִם!"

"מָה?" שָׁאַלָה אִמָּא, "אִמָּא צְרִיכָה עֲזָרָה?! הֲרִי אָמַרְתְּ שֶׁאֵת
כָּבֵר מִמֶּשׁ גְּדוּלָּה!"

"לֹא, לֹא!" בְּכִתָּה מְלָכִי הַקִּטְנָה, "אָנִי לֹא אִמָּא! וְאָנִי אָפְלוּ לֹא
גְּדוּלָּה, אָנִי רַק יִלְדָה קִטְנִטְנָה!"

וּכְשֶׁאִמָּא אֶת מְלָכִי רְחֻצָה, וְאֶת דַּמְעוֹתֶיהָ נִגְבָּה, חִבְּקָה מְלָכִי
אֶת אִמָּא חֲזָק חֲזָק, וּבְאֲזָנָהּ לְחֻשָּׁה: "אִמָּא, אֵת יוֹדַעַת מָה?
מֵהַבְּקָר כָּבֵר הִרְגִּשְׁתִּי שְׁאָנִי לֹא יִכּוּלָה לְהִיוֹת כְּמוֹן! אָנִי לֹא
יִכּוּלָה בְּלֶעֱדִיךָ, אָפְלוּ כִּפְמָה שְׁעוֹת! אָבֵל הִתְבַּיֶּשְׁתִּי לְהַגִּיד לְךָ
אֶת זֶה. עֲכָשׁוּ אָנִי אוֹמְרֵת לְךָ אִמָּא, אִמָּא שְׁלִי, שְׁבִכָל הָעוֹלָם
אִין כְּמוֹן!"

